

# Miten tutkimme tulevaisuutta?

toinen, uudistettu painos • Matti Vapaavuori & Santtu von Bruun (toim.)  
Tulevaisuuden tutkimuksen seura ry, Acta Futura Fennica 5, Tampere 2003, 328 s.

Tässä, alunperin vuonna 1993 ilmestyneestä *Miten tutkimme tulevaisuutta?* -kirjasta tehdyssä uudistetussa painoksessa, alan johtavat suomalaiset asiantuntijat esittelevät laaja-alaisesti tulevaisuudentutkimusta, sen yhteyksiä muihin tieteisiin ja tiedonaloihin sekä käytössä olevia menetelmiä ja niiden sovelluksia.

Kirjassa esitellään evoluutio- ja kaaosajattelun lähestymistapoja, rakenteellis-innovatiivisia sekä asiantuntija- ja aikasarjatietoon perustuvia menetelmiä kuten delfoiteknikka ja ristiinvaikutus-analyysiä. Kirjassa tarkastellaan myös kommunikatiiviseen tulevaisuudenluotaukseen perustuvia menetelmiä kuten tulevaisuusverstaita ja skenaariotyöskentelyä. Kirjan artikkeleista noin puolet on kirjoitettu uudelleen tai päivitetty tätä painosta varten alkuperäisen kirjoittajan toimesta.

Alan perusteoksena kirja on tarkoitettu kaikille tulevaisuudentutkimuksesta ja sen sovelluksista kiinnostuneille. Teos sopii sisällöltään myös alan oppikirjaksi. Toivomme, että teos ja sen puheenvuorot viitoittaisivat tietä yhä vahvistuvaan tulevaisuusajatteluun ja tulevaisuudentutkimuksen aseman vakiintumiseen Suomessa.

## Sisältö

**Johdanto** • 1. Pentti Malaska: Tulevaisuustietoisuus ja tulevaisuuteen tunkeutuminen • 2. Ilkka Niiniluoto: Tulevaisuuden tutkimus - tiedettä vai taidetta? • 3. Mika Mannermaa: Tulevaisuudentutkimus tieteellisenä tutkimusalana •

**Kaaos ja evoluutioajattelu** • 4. Jarl-Thure Eriksson: Kaaosteoria ja kompleksisten järjestelmien hallittavuus • 5. Mika Pantzar: Evoluutioteoria tulevaisuuden tutkimuksen metodina • 6. Mika Mannermaa: Pehmeä systeemimetodologia evolutionaarisessa tulevaisuudentutkimuksessa • 7. Jyrki Luukkanen: Systeemimallien rooli tutkimuksessa ja suunnittelussa. Uuden dialektisen kokonaisuuden rakentaminen •

**Rakenteellis-innovatiiviset menetelmät** • 8. Sirkka Heinonen: Edeltäkävijäanalyysi ja kansalliset kulttuurimuutokset. Posi- ja negatrendianalyysi kulttuurin murroksen tunnistajana • 9. Timo Sneck: Vaiheittainen skenaariomenetelmä • 10. Kaj Mäntylä: Ikäkerrostuma-analyysi skenaarioiden laadinnassa. Esimerkkinä liikunnan tulevaisuuden hahmottaminen • 11. Pentti Malaska ja Ilkka Virtanen: Tulevaisuuksienkaikkeus •

**Asiantuntija- ja aikasarjatietoon perustuvat menetelmät** • 12. Osmo Kuusi: Delfoi-menetelmä • 13. Yrjö Seppälä ja Osmo Kuusi: Ristivaikutusanalyysi. Sovelluksena kuljetukset 2010 • 14. Ilmo Mäenpää: FMS: Suomen talouden pitkän ajan simulointimalli • 15. Matti Vapaavuori: Muutoksen monitorointi ja merkityksen antaminen havaituille muutoksille. Tulevaisuustietoisuus, virtaustasapaino ja kestävä kehitys • 16. Janne Hukkinen: Teemahaastattelun käyttö tulevaisuuden tutkimuksessa. Tulevaisuus sosiaalisena konstruktiona •

**Kommunikatiiviseen tulevaisuudenhahmotteluun perustuvat menetelmät** • 17. Juha Nurmela: Tulevaisuusverstaat - tulevaisuuden muovaamisen menetelmä • 18. Marja-Liisa Viherä: Viestintäleiri tulevaisuuden kokeilukenttänä • 19. Yrjö Seppälä: Tulevaisuustaulukkomenetelmä. Sovelluksena vanhustenhuolto • 20. Tarja Meristö: Skenaariotyöskentely strategisessa johtamisessa • 21. Tuomo Uotila: Skenaariot yrityksen toimintaympäristön kartoittamisessa. Esimerkkinä sahateollisuus • 22. Vuokko Jarva: Skenaariodraama, vaikuttajuuden menetelmä •

**Yhteydet muihin tieteisiin ja tiedonaloihin** • 23. Matti Männikkö: Tulevaisuudentutkimus ja historiankirjoitus • 24. Briitta Koskiahon: Aika, kompleksisuus ja sen hallinta ajassa - metodologisia perusongelmia tulevaisuudentutkimuksessa • 25. Juha Räikkö: Arvojen kehittymisen ongelma • 26. Olavi Borg: Tulevaisuudentutkimuksen suhde muihin tieteisiin ja tieteenaloihin •

**Hinta:** Tulevaisuuden tutkimuksen seuran jäsenille 20 euroa + postikulut (alv 0%), muut 25 euroa + postikulut (alv 0%)

**Tilaukset:** Tulevaisuuden tutkimuksen seura ry, PL 378 (Eerikinkatu 28, 00180 Hki), 00101 Helsinki, sähköposti: toimisto@futuresociety.fi, p. 040 5028672

**Tulevaisuuden tutkimuksen seuraa ja Acta Futura Fennica -sarjaa koskevat tiedot:** pääsihteeri Iris Penttilä, toimisto@futuresociety.fi

